

УДК 327.7 (341.1)

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ

Тетяна Ткач

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Мельникова, 36/1, м. Київ, Україна, 04119, тел.: 0506148745,
e-mail: tay-t@mail.ru*

У світі відзначається тривожне збільшення частоти виникнення стихійних лих. Найуразливіші країни з низьким і середнім рівнем розвитку. Саме для таких країн доволі актуальними є створення ефективних механізмів та інструментів міжнародного співробітництва у сфері подолання наслідків стихійних лих. Визначено механізми взаємодії та координації дій між міжнародними акторами під час проведення гуманітарної операції з подолання наслідків стихійних лих.

Проаналізовано головні методи і форми співробітництва між постраждалою від стихійного лиха державою та ООН, яка як міжнародна організація універсального характеру, намагається перебрати на себе координуючу роль: у гуманітарній операції; між державами, що здійснюють гуманітарну діяльність, та постраждалою державою; між державами, що здійснюють гуманітарну діяльність, та ООН; між цивільним та військовим контингентом гуманітарної місії.

Значну увагу приділено питанню залучення іноземних військових контингентів до гуманітарної операції, проаналізовано загрози для постраждалої країни, які може викликати присутність іноземних військових. Подано рекомендації, як, використовуючи сильні сторони військових, не допустити посягання на національний суверенітет.

Ключові слова: багатостороннє співробітництво; ООН; гуманітарні операції; гуманітарна діяльність; Міжорганізаційний постійний комітет; кластер.

У світі відзначається тривожне збільшення частоти виникнення стихійних лих. За даними Міжнародної бази даних з надзвичайних лих і Міжнародної стратегії зменшення небезпеки лих, частота виникнення, тривалість і масштаби стихійних лих за останні 40 років значно зросли [1].

Насамперед уразливі країни з низьким і середнім рівнем розвитку. Бідність і погане управління лежать в основі уразливості від наслідків надзвичайних ситуацій та стихійних лих. Найбільше жертв стихійних лих припадає на країни з низьким або середнім рівнем розвитку. Це пояснюють високим потенціалом уразливості та, відповідно, низьким потенціалом подолання. Саме для таких країн доволі актуальним є створення ефективних механізмів та інструментів міжнародного співробітництва у сфері подолання наслідків стихійних лих.

Тема міжнародного співробітництва у подоланні наслідків стихійних лих серед вітчизняних учених малодосліджена. Зокрема, Л. Р. Кузьменко досліджує міжнародно-правові аспекти діяльності, пов'язаної із наданням допомоги постраждалим від стихійних лих країнам. Проте дисертація «Міжнародно-правова регламентація відносин, пов'язаних із діяльністю на випадок стихійних лих» [2] не розкриває практичних аспектів такої діяльності.

Серед іноземних дослідників варто виокремити працю Елізабет Ферріс «Політика захисту: межі гуманітарної діяльності» [5], де автор досліджує існуючі механізми та інструменти співпраці щодо надання захисту постраждалому населенню від збройних конфліктів чи стихійних лих. Проте стихійним лихам приділено недостатньо уваги, дослідник не розглядає діяльність агенцій та інституцій Організації Об'єднаних Націй. У своїй праці «Посилюючи партнерство: удосконалюючи військову координацію між військовими та гуманітарними організаціями та державами в гуманітарних операціях» [4] Байман, Лессер, Пірні, Бернар не досліджують механізмів взаємодії між гуманітарними інституціями та агенціями ООН, а також іншими гуманітарними акторами. Увагу приділено виключно взаємодії між цивільними акторами та збройними силами.

Метою поданого у статті дослідження є визначення механізмів взаємодії та координації дій між міжнародними акторами під час проведення гуманітарної операції з подолання наслідків стихійних лих.

Враховуючи той факт, що ООН є міжнародною організацією універсального характеру, саме ООН намагається перебрати на себе роль центру координації міжнародного співробітництва з подолання наслідків стихійних лих.

Хоча деякі спеціалізовані установи системи ООН мають чіткий мандат для запобігання, ліквідації наслідків стихійних лих, інші організації, установчі документи яких безпосередньо не передбачають відповідальності за такі дії, все ж виконують подібні функції, хоча й опосередковано. Наприклад, спеціалізовані установи ООН, мандат яких передбачає захист дітей чи біженців, усе ж докладають зусилля у подоланні наслідків стихійних лих, виконуючи свої прями функції щодо саме цієї категорії постраждалих від стихійних лих.

Провідну роль у здійсненні заходів з подолання наслідків стихійних лих відводять *Управлінню координації гуманітарних питань* (УКГП). УКГП несе відповідальність за об'єднання гуманітарних організацій з метою забезпечення узгодженого реагування на надзвичайні ситуації. Пріоритетне завдання мандата УКГП – «координувати ефективно і принципово гуманітарні дії у партнерстві з національними та міжнародними суб'єктами» [9]. Тобто УКГП відводять координуючу, а не керівну роль, що, безперечно, шкодить успішності проведення зазначених вище заходів.

У штаб-квартирі, через Постійний комітет зв'язків з міжнародними організаціями, і на місцях, через гуманітарних координаторів, УКГП сприяє координації дій представників урядів, донорів, міжнародних організацій та засобів масової інформації. Зважаючи на те, що міжнародному співтовариству, у випадку із операціями з надання допомоги жертвам стихійних лих, доводиться діяти оперативно задля порятунку якомога більшої кількості жертв, УКГП не здатне дійсно організувати навколо себе всіх бажаючих допомогти.

Механізм роботи УКГП виглядає так: УКГП у своїх штаб-квартирах у Нью-Йорку та Женеві цілодобово, сім днів на тиждень, проводить моніторинг стихійних лих або надзвичайних екологічних ситуацій. Коли стихійне лихо спалахує, черговий офіцер зв'язується з керівником відповідної філії, Постійним

координатором у постраждалій країні або з офісом УКГП в постраждалій країні чи з іншими суб'єктами для отримання необхідної інформації щодо стану у країні.

Працюючи паралельно, співробітники у Женеві можуть активувати команди з надзвичайних операцій для координації аспектів ліквідації наслідків стихійних лих зі штаб-квартири. Для забезпечення необхідного досвіду в області моніторингу та реагування на стихійні лиха УКГП утримує штат регіональних радників з ліквідації наслідків стихійних лих, радників у вразливих до стихійних лих регіонах. Сьогодні УКГП відкрив чотири відділення таких радників для регіону островів Тихого океану, де часто виникають урагани (Сува, Фіджі), Азії (Кобе, Японія), Південної Африки (Габороне, Ботсвана) та Латинської Америки й Карибського басейну (Кіто, Еквадор).

Коли відбувається стихійне лихо, уряди потерпілих від стихійних лих або екологічних катастроф країн можуть звернутися за допомогою до УКГП через аварійну гарячу лінію, через Постійного координатора, або зв'язавшись зі штаб-квартирою управління. УКГП може також встановити на місцях проведення гуманітарних операцій координаційний центр для підтримки місцевих органів влади в надзвичайних ситуаціях і координації діяльності міжнародних акторів, що здійснюють гуманітарну діяльність.

Наступною ланкою у системі ООН з надання гуманітарної допомоги країнам, постраждалим від стихійних лих, є ЮНДАК (Група ООН з оцінки надзвичайного стану та координації діяльності), яка є частиною Управління з координації гуманітарних питань. Оперативні команди ЮНДАК можна розгорнути за 12–48 годин у будь-якій точці світу. Місії надають безкоштовно для постраждалих від стихійних лих країн, їх розгортають на прохання резидента Організації Об'єднаних Націй або Координатора з гуманітарних питань. Головною функцією ЮНДАК є надання саме технічної допомоги. Максимальний термін, на який до потерпілої країни надсилають сили ЮНДАК, становить 3 тижні.

Резолюція Генеральної Асамблеї 46/182 заснувала Міжвідомчий постійний комітет під головуванням заступника Генерального секретаря з гуманітарних питань та Координатора з надання надзвичайної допомоги [3]. Комітет об'єднує представників різноманітних організацій системи ООН, неурядових організацій, партнерів з гуманітарної діяльності, включаючи такі установи, як Світовий банк і Міжнародний рух Червоного Хреста.

Саме з метою допомоги постраждалій країні на першій фазі надзвичайного стану й створили Міжнародну консультативну групу з пошуку та порятунку (ІНСАРАГ). ІНСАРАГ об'єднує міжнародні урядові організації, міжнародні неурядові організації, держави.

Проте значна кількість інструментів і механізмів співробітництва не сприяла ефективності гуманітарних операцій. Адже у ліквідації наслідків стихійних лих необхідно забезпечити координацію у таких напрямках:

- між національним урядом та ООН;
- між національним урядом та міжнародними організаціями;

– між національним урядом та іноземними збройними силами, якщо такі задіяні на кризовій фазі;

– між міжнародними організаціями та іноземними збройними силами, якщо такі задіяні на кризовій фазі.

З цією метою УКГП розробило кластерну систему ліквідації наслідків стихійних лих, що полягає у групуванні головних завдань та напрямів роботи у постраждалій країні.

Кластери – це групи, що об'єднують організації системи ООН, інші міжнародні урядові організації, що не належать до системи ООН, та міжнародні неурядові організації у кожній з основних галузей гуманітарної діяльності, наприклад, водопостачання, охорона здоров'я та логістика [6, с. 467]. Їх створено Міжорганізаційним постійним Комітетом і на них покладена відповідальність за координацію діяльності у певній сфері. У кожному кластері виокремлюють організацію – лідера, відповідального за координацію у цій сфері.

В окремих країнах кластер слугує головним інструментом співробітництва між урядом та Постійним координатором. Кількість кластерів, що створюють у відповідь на стихійне лихо у певній країні, залежить від потреб населення постраждалої країни та визначається у Плані дій. У цьому документі визначається організація-лідер у кожному кластері.

Кластерний підхід, уперше застосований 2005 року після землетрусу в Пакистані, довів, що здатен покращити співпрацю між урядом Пакистану та міжнародними організаціями.

У процесі подолання наслідків стихійних лих вагоме значення відіграють спеціалізовані установи ООН. Незважаючи на те, що в ООН не існує окремої спеціалізованої установи, відповідальної за цей аспект гуманітарної діяльності, більшою чи меншою мірою всі спеціалізовані установи опосередковано задіяні у ліквідації негативних наслідків, спричинених стихією.

Існують ситуації, за яких використання іноземних військових контингентів є визначальним для успіху гуманітарної операції. Однак постає низка проблем, пов'язаних із тим, що перебування іноземних військ може становити загрозу для суверенітету постраждалої країни. Тому і питання цивільно-військової координації в умовах гуманітарної кризи є доволі контроверсійним, передусім у контексті діяльності гуманітарних організацій.

Використання військових сил для проведення операцій з подолання наслідків стихійних лих – предмет суперечок у рамках гуманітарного співтовариства протягом багатьох років. Серед джерел дискусії можна виокремити такі причини: політизація допомоги; відтік донорського фінансування від гуманітарної організації; вартість; розмивання ідентичності, внаслідок чого виявляється підвищена напруженість у переговорах про доступ до постраждалого населення.

Зусилля міжнародного співтовариства спрямовані на використання сильних сторін військової присутності у зонах стихійного лиха для ефективної співпраці

з міжнародними гуманітарними організаціями з метою подолання наслідків стихійного лиха.

Ключовим для налагодження ефективної співпраці між військовими та цивільними є розробка та утвердження принципів координації військово-цивільної взаємодії, за дотримання яких суверенітет постраждалої держави не буде порушений.

У цьому контексті наголосимо, що відповідальність за всі дії з ліквідації наслідків стихії покладається на постраждалу державу, причому дії національного уряду із відновлення постраждалих регіонів лише доповнюють іноземними військовими ресурсами і засобами цивільної оборони, які надають у рамках міжнародних зусиль з проведення гуманітарної операції.

Військові ресурси слід розглядати як доповнюючий інструмент для існуючих механізмів допомоги щодо надання конкретної підтримки відповідно до існуючих потреб з урахуванням визнаного «гуманітарного розриву» між потребами, які виникають у населення внаслідок певного стихійного лиха, та наявними для цього ресурсами.

Усю допомогу у випадку лиха, включаючи військові ресурси та засоби цивільної оборони, необхідно надавати на прохання або за згоду постраждалої держави і на підставі прохання про надання міжнародної допомоги.

Прохання про надання військових ресурсів і засобів цивільної оборони ООН не варто тлумачити як згоду на проведення тих чи інших військових операцій або використовувати як обґрунтування для проведення бойових операцій, застосування сили або порушення державного суверенітету країни, що постраждала від стихії. Для проведення ефективної операції на кризовій фазі з подолання наслідків стихійного лиха держави мають заздалегідь налагодити співпрацю з УКГП.

Національний уряд держави несе відповідальність за плани готовності до стихійних лих. У них необхідно передбачати отримання іноземної допомоги, процедури утримання і використання військових формувань. Також на нього покладено відповідальність за підготовку персоналу з питань координації та використання цієї допомоги. Крім того, країни, які часто зазнають стихійних лих, повинні повідомляти УКГП про єдиний національний контактний пункт, що розпочне свою діяльність за надзвичайного стану, викликаного стихією.

Держави, що дозволяють гуманітарним установам ООН використовувати обмежено військові ресурси, надані іншими державами, повинні повідомляти УКГП про всі обмеження на використання цих сил та зазначати ці організації в угодах про статус сил (їх укладають їхні уряди з урядами держав або коаліціями). Це не позбавляє держави можливості в кожному окремому випадку накладати обмеження на використання військових сил, розгорнутих на їхній території [7, с. 102].

Постраждала держава повинна забезпечувати для міжнародного співтовариства своєчасну й чітку інформацію щодо характеру і масштабів лиха з метою підвищення ефективності надання зовнішньої допомоги.

Головна відповідальність за надання гуманітарної допомоги людям, які перебувають на території стихійних лих, лежить на постраждалій державі. Постраждала держава має право відхилити варіант використання військових ресурсів та засобів цивільної оборони на разовій основі, навіть попри те, що ООН отримала прохання про надання допомоги від постраждалої держави або від Генерального секретаря ООН.

Держави, які дотримуються особливої політики щодо використання на своїй території військових формувань іноземних держав, можуть розглянути можливість доведення такої своєї позиції до відома Координатора з гуманітарної допомоги або Постійного координатора (якщо такі є), а також до відома Управління з координації гуманітарних питань ООН (УКГП).

Значну частину іноземних військових сил, задіяних в операції з ліквідації наслідків стихійного лиха, використовуватимуть на основі двосторонніх угод або багатосторонніх договорів. Ці угоди повинні передбачати статус розгорнутих сил, які здійснюють операції з надання допомоги. У випадку, якщо такі угоди не були укладені до виникнення стихійного лиха, процес надання військових сил для проведення гуманітарної операції значно ускладнюється, адже держави повинні укласти подібний договір.

ООН може використовувати військові ресурси та засоби цивільної оборони лише за виконання таких положень:

- Запити щодо використання військових ресурсів і засобів цивільної оборони на підтримку діяльності установ ООН повинні надходити від Координатора гуманітарної допомоги чи Постійного координатора і повинні ґрунтуватися виключно на гуманітарних критеріях.

- Гуманітарні установи повинні використовувати військові сили як винятковий засіб, тобто, за відсутності інших цивільних альтернатив, вирішення термінових гуманітарних проблем у відповідні терміни.

- Будь-яка гуманітарна операція, в рамках якої використовують військові ресурси, повинна зберігати свою цивільну природу і характер.

- Військові ресурси повинні залишатися під контролем військових, однак операцію як таку необхідно здійснювати під загальним керівництвом і контролем гуманітарної організації. Попри це, припустимі будь-яке цивільне командування і здійснення контролю цивільними над військовими.

- Участь військових організацій у гуманітарній операції, наскільки це можливо, не повинна поширюватися на надання безпосередньої допомоги.

- Будь-яке використання військових сил необхідно з самого початку чітко обмежити за часом і сферою застосування.

- Країни, які надають свої військові сили для підтримки гуманітарних операцій ООН, повинні гарантувати, що дотримуватимуться гуманітарних принципів [8, с. 63].

Для забезпечення швидкого реагування на запит про допомогу держави повинні також інформувати УКГП та інші держави про структуру місцевого органу, що відповідає за ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, а також про те, як керуватимуть іноземними військовими силами.

Держава, яка зазнала руйнівного впливу стихії, повинна повідомити держави, УКГП та інших учасників гуманітарної діяльності про те, коли операції з надання допомоги необхідно припинити, і сприяти складанню планів виведення іноземних військових сил. У такий спосіб держава забезпечує себе від окупації своєї території та посягання на свій суверенітет.

Коли стихія завдає удару по певній країні, зазвичай, у цій країні призначають Координатора з гуманітарної допомоги. Після свого призначення Координатор гуманітарної допомоги несе відповідальність за ініціювання запитів на використання військових сил ООН або за використання інших військових ресурсів і засобів цивільної оборони. Якщо ж Координатор гуманітарної допомоги не призначений, то вирішення питання щодо військових сил ООН покладають на Постійного координатора.

Перед надсиланням запиту на використання зазначених вище ресурсів і коштів Постійний координатор (або ж Координатор з гуманітарних питань) повинен провести консультації з владою постраждалої держави. За відсутності Координатора з гуманітарних питань чи Постійного координатора рішення щодо використання військових сил для підтримки гуманітарної діяльності Організації Об'єднаних Націй повинен приймати уряд постраждалої від стихійного лиха країни після консультацій з Міжорганізаційним постійним комітетом [10].

У тих випадках, коли військові сили використовують гуманітарні установи ООН або їхні партнери, Постійний координатор чи Координатор з гуманітарних питань повинен забезпечувати наявність відповідних процедур контролю за використанням військових сил ООН, які б відповідали правилам ООН.

Постійний координатор чи Координатор з гуманітарних питань або ж інші уповноважені особи, від яких надходять запити на використання військових ресурсів і засобів цивільної оборони, повинні разом з командувачами військовими формуваннями або силами цивільної оборони регулярно відстежувати методи роботи сил, що надають підтримку, і видавати відповідні рекомендації та вказівки. Під час такого моніторингу до уваги необхідно брати, зокрема, такі аспекти: види завдань, які можуть виконати; озброєння відповідного підрозділу і правила застосування збройної сили, якими вони керуються; типи виданої уніформи й екіпіровки; порядок співпідпорядкованості; варіанти використання офіцерів зв'язку; критерії закінчення місії, а також питання, що стосуються пред'явлення претензій та страхування [11].

Головним обов'язком Секції з питань координації між цивільними та військовими, створеної в рамках Управління з координації гуманітарних питань, є обробка запитів на надання військових сил ООН, укладання відповідних домовленостей з державами-членами.

У разі створення центру матеріально-технічного постачання ООН Секція з питань координації між цивільними та військовими координуватиме з цим центром питання використання військових сил ООН з метою підтримки матеріально-технічного забезпечення. Держави або регіональні організації та миротворчі сили, що беруть участь у військових операціях за межами своїх

кордонів, повинні передбачати у своїх інструкціях чи наказах командуючих відповідних сил або контингентів параметри використання їхніх ресурсів для підтримки операцій з надання допомоги. Командувачам необхідно розробити *Modus Operandi* своїх підрозділів з урахуванням оперативної обстановки, міжнародного права та основних гуманітарних принципів, а також проводити консультації з постраждалою державою, Координатором з гуманітарної допомоги, з Секцією з питань координації між цивільними і військовими УКГП для отримання подальших рекомендацій з військово-технічних питань.

Коли постраждала держава звертається до міжнародного співтовариства із проханням про допомогу, інші держави повинні безпосередньо після отримання запиту повідомити УКГВ про свої можливості з надання допомоги.

У разі надсилання запиту Координатором гуманітарної допомоги ООН або іншими призначеними посадовими особами, до надання підтримки гуманітарним установам ООН можуть залучати задіяні державами-членами або регіональними організаціями військові формування, головним завданням яких не є надання підтримки гуманітарних операцій. Військові ресурси завжди повинні залишатися під контролем командувача військовими формуваннями.

У відповідь на більшість великих стихійних лих Організація Об'єднаних Націй залучає Групу ООН з оцінки наслідків стихійних лих і координації. Коли необхідно здійснити координацію великих за своїми масштабами міжнародних пошуково-рятувальних операцій, ця Група створює Центр координації операцій на місцях. Такі інструменти координації задіюють з метою підтримки Місцевого агентства з надзвичайних ситуацій зазвичай на прохання Координатора гуманітарної допомоги або Постійного координатора. Координацію між цивільними і військовими часто здійснюють на цій основі і в тісній координації з місцевою та національною владою.

Міжнародне співробітництво в галузі подолання стихійних лих постійно поглиблюється, із кожним новим катаклізмом вдосконалюються вже існуючі механізми та інструменти співпраці. Особливістю такого співробітництва є те, що стихійні лиха виникають неочікувано і вимагають негайних дій з боку міжнародного співтовариства. Відповідно, щоб гуманітарна діяльність міжнародних акторів дозволяла врятувати якнайбільшу кількість життів на кризовій фазі, необхідно заздалегідь, ще на фазі попередження стихії, налагодити співпрацю між державами та ООН, яка й виступає центром координації такої взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Женевская конвенция от 12 августа 1949 года о защите гражданского населения во время войны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/geneva_civilian_1.shtml.

2. Кузьменко Л. Р. Міжнародно-правова регламентація відносин, пов'язаних із діяльністю на випадок стихійних лих : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.11 / Кузьменко Лідія Рудольфівна. – Київ, 2009. – 228 с.

3. Резолюция Генеральной Ассамблеи 46/182 от 19 декабря 1991 года. Укрепление координации в области чрезвычайной гуманитарной помощи ООН [Электронный ресурс]. –

Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/587/14/IMG/NR058714.pdf?OpenElement>.

4. *Byman Lesser D.* Strengthening the Partnership: Improving Military Coordination with Relief Agencies and Allies in Humanitarian Operations / Lesser D. Byman, I. Pirnie, B. Benard. – Santa Monica, 2000. – 430 p.

5. *Ferris G. Elizabeth.* The Politics of protection: the limits of humanitarian action / Ferris G. Elizabeth. – Washington : Brookings Institution Press, 2011. – 395 p.

6. *Michael K. Lindell.* Introduction to emergency management / Michael K. Lindell, Ronald W. Perry, Carla Prater. – John and Sons, 2006. – 584 p.

7. *Richard Terry Sylves.* Disaster policy and politics: emergency management and homeland security / Richard Terry Sylves. – CQ Press, 2008. – 285 p.

8. *Sebastiaan J. H.* Cooperation: Managing Civil-Military Cooperation: A 24/7 Joint Effort for Stability / Sebastiaan J. H., Rietjens, Myriame T. I. B. Bollen. – Ashgate Publishing, Ltd., 2008. – 257 p.

9. UNDAC HANDBOOK [Electronic resource]. – Access mode : <http://ochanet.unocha.org/p/Documents/UNDAC%20Handbook-dec2006.pdf>.

10. United Nations civil-military coordination officer field handbook. [Electronic resource]. – Access mode : <https://ochanet.unocha.org/p/Documents/Civil-Military%20Coordination%20Officer%20Field%20Handbook%20v.1.pdf>.

11. Guidelines of the use of military and civil in disaster relief : Project DPR 213/3 MCDA. – Geneva: United Nations: Department of Humanitarian Affairs [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.humanitarianinfo.org/iasc/downloaddoc.aspx?docID=4651&type=pdf>.

Стаття надійшла до редколегії 21.04.2015

Прийнята до друку 15.05.2015

THE INSTRUMENTS AND MECHANISMS OF INTERNATIONAL COOPERATION IN OPERATIONS TO OVERCOME THE IMPACTS OF NATURAL DISASTERS

Tetyana Tkach

*Taras Shevchenko National University of Kyiv ,
36/1, Melnikova Str., Kyiv, Ukraine, 04119; tel.: 0506148745,
e-mail: may-t@mail.ru*

The world saw the alarming increase in the incidence of natural disasters. Countries with low and intermediate level of development are particularly vulnerable. It is urgent for these countries to establish efficient mechanisms and instruments of international cooperation in overcoming the impacts of natural disasters. The purpose of the article presented study is to determine the mechanisms of interaction and coordination among international actors during humanitarian operations after natural disasters.

The article reveals the basic methods and forms of cooperation between the affected the state and the United Nations, that as an international organization of universal character tries to assume a coordinating role in humanitarian operations; between contributing states and affected country; between contributing states and the United Nations; between civilian and military component of the humanitarian mission.

Particular attention is paid to the involvement of foreign armed forces in humanitarian operations. The author analyzes threats to affected countries that may be caused by the presence of foreign military and makes recommendations as using military strengths, to prevent encroachment on national sovereignty.

Key words: multilateral cooperation; UNO; humanitarian operations; humanitarian activities; Interorganizational Standing Committee; cluster.